

Hvornår er en forening grundlovsstridig?

Grundloven fastslår, at der er foreningsfrihed i Danmark. Men friheden er begrænset. For har foreningen ikke et lovligt "øjemed", kan den forbydes. Men hvad skal der egentlig til for, at det kan ske? Det tog Højesteret stilling til for nylig i sagen om banden Loyal to Familia.

WEEKENDPANELET

JENS PETER CHRISTENSEN (f. 1956)

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEN

THOMAS BORCHERT

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

SAMIRA NAWA AMIRI

JEANETTE VARBERG

I sidste måned afsagde Højesteret dom om opløsning af Loyal to Familia (LTF). Opløsning af en forening er ikke hverdagskost ved domstolene. Siden grundloven i 1849 er det kun sket to gange før ved dom. I 1874 opløste Østre Landsret Den Internationale Arbejderforening (forløber for Socialdemokratiet), og i 1924 opløste Højesteret foreningen Nekkab.

Arbejderforeningen blev opløst, fordi foreningen søgte, som det siges i dommen, »at organisere en Styrke, der kunde anvendes til en voldelig Kuldkastelse af den bestaaende Statsforfatning, naar det dertil bejlelige Øjeblik kom«. Foreningen Nekkab blev opløst, fordi den ifølge Højesteret var »Tilholdssted for og Bindeled imellem Mandspersoner med homoseksuelle Tilbøjeligheder« og skabte »en nærliggende Fare for Forførelse særlig af unge Mandspersoner til Uterlighed«.

Foreningen tog sig ganske vist på overfladen ganske harmløs ud. I vedtægterne hed det, at dens formål var »Kun Selskabelighed«. Men virkeligheden var anderledes. Flere politibetjente, der havde skaffet sig adgang til foreningens fester, kunne berette, at størstedelen af de tilstedeværende »Damer« var »forklædte Mandspersoner, der ikke alene i Klædedragt, men ogsaa i deres Maade at være paa havde en skuffende Lighed med Kvinder; deres Dans betegnedes af Betjentene som i høj Grad uanstændig, og de og deres mandsklædte Kavalere kyssede og krammede hinanden«. Den slags gik ikke an i 1924, hvor homoseksuel aktivitet kunne være strafbar.

Baggrunden for begge domme var grundlovens § 78. Dengang som nu siges det i § 78, stk. 1: »Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.« Grundloven forbyder altså foreningscensur. Men om foreningen, når den først er dannet, så er lovlig, ja, det afhænger af lovgivningen. Og har foreningen ikke et "lovligt øje-

med", så kan den opløses ved dom.

I sagen om LTF var der to afgørende spørgsmål: Var LTF en forening? Og hvis den var, havde den så et ulovligt "øjemed"? På begge spørgsmål svarede Højesteret "ja". Selv om LTF ikke havde vedtægter og generalforsamling mv., fandt Højesteret, at det var bevist, at LTF havde en fast og hierarkisk struktur med en ledelse, forskellige afdelinger, kontingentbetaling og nærmere regler for medlemmernes adfærd, påklædning mv. LTF måtte

derfor anses for at være en forening i grundlovens forstand.

Men havde LTF også et ulovligt "øjemed"? Ordet "øjemed" er jo, som en del andre ord i grundloven, lidt gammeldags. Som Nekkabdommen viste, er det ikke afgørende, hvad en forening har som officielt formål. En forenings "øjemed" må først og fremmest afgøres ud fra foreningens faktiske virksomhed. Højesteret måtte her lægge til grund, at der som et almindeligt led i LTF's virksomhed var begået omfattende og alvorlig kriminalitet i form af bl.a. drab og

drabsforsøg, og at LTF som et regelmæssigt led havde anvendt vold og trusler om vold. Højesteret fandt derfor, at LTF havde et ulovligt øjemed, og at LTF skulle opløses.

Tilbage i sagen var der herefter kun, om LTF også skulle opløses som følge af grundlovens § 78, stk. 2. Her står der: »Foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.« Byretten og landsretten havde opløst LTF med henvisning til både § 78 stk. 1 og stk. 2. Det var Højesteret ikke enig i.

Højesteret tog her udgangspunkt i grundlovens ord og den mening, der må antages at ligge bag disse ord. Hvad angår ordene i stk. 2, fandt Højesteret, at de mest nærliggende må forstås sådan, at det ikke er nok, at en forening virker ved vold (sådan som LTF gjorde), men at det også må kræves, at volden begås som led i "påvirkning af anderledes tænkende". Baggrunden for, at stk. 2 kom ind i grundloven i 1953, talte også for denne forståelse. Baggrunden var nemlig navnlig erfaringerne med de voldelige politiske bevægelser i 1930'erne, hvor Rigsdagen med de såkaldte uroløve forbød, at foreninger og korps var udrustet med våben og afholdt militære øvelser for at påvirke offentlige eller politiske anliggender. Af tilsvarende grunde vedtog Rigsdagen forbud mod, at medlemmerne af politiske organisationer bar uniform. Det, man ønskede med § 78, stk. 2, var således at ramme den vold, der blev udøvet med f.eks. politisk, ideologisk eller religiøst sigte.

Da Højesteret ikke fandt grundlag for at antage, at den voldskriminalitet, som LTF havde stået for, var sket for at påvirke "anderledes tænkende" som nævnt i grundlovens § 78, stk. 2, kunne LTF derfor ikke opløses efter denne bestemmelse. Men § 78, stk. 1, var altså også fuldt tilstrækkelig.

Regeringen er i færd med at afmontere velfærdsstaten for unge

SADEK AL-AMOOD
regionsråds kandidat (SF),
økonomistuderende, København

Del og hersk er blevet til del og indfør konkurrencestat. Højrefløjens og regeringen forsøger at snige konkurrencestaten ind ad bagvejen ved kun at indføre den for os unge. Det er en omvendt generati- onsskat. Når vi så ikke finder os i det, som jeg f.eks. gjorde i et indlæg her i avisen for et par uger siden, står højrefløjens og andre klar til at kalde os forkælede snotvalpe eller gøre grin af os, som Søren

Pape gjorde det på De Konservatives landsmøde. Men helt ærligt - vi unge har en fremdriftsreform, et SU-system, som konstant er under pres, et uretfærdigt boligmarked og nu dimittenddagpenge under fattigdomsgrænsen. Det lugter mere af konkurrence end af velfærd.

Regeringens reform af dimittenddagpengene nedsætter unge nyuddannedes ret til dagpenge med 4.500 kr. om måneden, så beløbet dermed kommer under fattigdomsgrænsen. Regeringen har ellers et mål om at nedbringe

fattigdommen i samfundet. Men det ser ud til, at ulighed mellem generationerne faktisk ikke går regeringen synderligt meget på. Den går med på højrefløjens drømme om konkurrencestat, så længe det kun er de unge, det går ud over.

Det gør regeringen med åbne øjne, selv om næsten 20 pct. af alle studerende føler sig stressede, og selv om også 20 pct. af de 16-29-årige føler sig ensomme. De her tal burde være et wake-up call til enhver regering, som påstår at bekymre

sig om borgernes velfærd. Vi har fået sympatierklæringer nok. Nu er det på tide at handle, for der er ikke plads til at forringe unges vilkår yderligere.

Det har de forstået i Roskilde, hvor en gruppe uddannelser er gået sammen om at lytte til unge elever og studerendes idéer og forslag til, hvordan man kan forbedre trivlsen. Det er fantastiske nyheder og bør stå som inspiration for både vores regering og lokale ildsjæle.

Når jeg hører Søren Pape på De Konservatives landsmøde gøre

grin med unge, som har brug for psykologhjælp, så bliver jeg sur og skuffet, men ikke overrasket. Højrefløjens har aldrig stået på hverken velfærdens eller unges side i kampen mod forringelser. Men når jeg ser en såkaldt rød regering føre direkte ungdomsfjendsk politik, løber det koldt ned ad min ryg.

Så, kære socialdemokrater, velfærdsstaten er ikke kun for dem på 30+, den er for os alle sammen. Stop med at føre ungdomsfjendsk politik.